

Pratarmė

Naujausias „Lietuvos muzikologijos“ tomas į skaitytojų rankas iškeliauja keliais požiūriais pasikeitęs ir praturtėjęs. Į redakcinės kolegijos darbą įsitraukia trys tarptautiniu mastu pripažinti muzikologai, mokslininkai iš prestižinių mokslo centrų – Kembridžo universiteto, Liublianios universiteto ir Maskvos P. Čaikovskio konservatorijos. Žurnalo puslapiuose ryškėja ir kitas pastarųjų metų muzikos tyrimus charakterizuojantis procesas. Tyrėjų gretas papildė Lietuvos muzikos ir teatro akademijos meno doktorantūros auklėtiniai, per studijas pajutę tiriamojo darbo potraukį. Jų įsiliejimas į muzikologų gretas ne tik patvirtina, kad trečiojoje menininkų studijų pakopoje Lietuvoje vykdomi ambicingi tyrimai, išplečiantys tradicines tematikas ir siūlantys naujų tyrimų metodų. Kaip tik „Lietuvos muzikologijos“ XVIII tome rasime nemažai Lietuvos muzikologijoje ir etnomuzikologijoje pirmą kartą iškeliamų tyrimo objektų ir taikomų analitinių priėgų. Vis dėlto naujasis tomas tęsia ankstesnes žurnalo sudarymo ir probleminės struktūros tradicijas. Jo turinį formuoja trijų tradicinių muzikologijos rūšių – teorinio diskurso, muzikos istorijos ir etnomuzikologijos – tyrimai, papildė ir tradiciniai priedai.

Plačiu tematikų spektru išsiskleidžia muzikos teorijos bloko tyrimai. Žurnalą atveria lietuvių teorinės minties autoriteto, profesoriaus Algirdo Jono Ambrazo atminimui skirta Gražinos Daunoravičienės studija „Muzikos teorijos diskurso atsinaujinimas vėlyvojo socializmo Lietuvoje: modernėjimo procesas ir profesinės partnerystės tinklas“. Trijų iškilų asmenybių – Juliaus Juzeliūno, Jurijaus Cholopovo ir Ambrazo – veikla Lietuvoje ir SSRS propaguojant XX a. naująją muziką tiriama į lietuvių muzikologiją pirmą kartą įdiegiant aktyvią sąryšių sociologijos (angl. *relational sociology*) teorinę priėgą. Kultūros fenomenams tirti adaptuotas socialinių tinklų analizės (angl. *Social Network Analysis, SNA*) metodas ir taikomos įvairios sociologijos teorijos, kurias sieja ryšių ir sąveikų fenomeno konceptualizavimas. Remiantis naujais Lietuvos literatūros ir meno archyve esančiais šaltiniais, iki šiol netyrinėtais ir nepublikuotais dokumentais studijoje atskleistas muzikologų ir kompozitorių profesinių kontaktų tinklas. Autorė jį interpretuoja dviem požiūriais – kaip tinklo centro „mazgų“ (angl. *nodes*) ekspertinius ryšius ir naujosios muzikos viešo teorinio diskurso kūrimą. Siekiant apibendrinti muzikų profesinių kontaktų geografiją, diferencijuoti periferiją ir centrą, studijoje nubraižoma sociograma. Aktuali teorinė priėga padeda naujai interpretuoti muzikologų ir kompozitorių tinklo bendraveiką ir oficialiajai doktrinai priešina muzikos teorijos minties ir ekspertinių tinklų formavimosi Lietuvoje ir SSRS istoriją.

Lenkų muzikos modernėjimo procesą Karolio Szymanowskio ir Ludomiro Michała Rogowskio kūrinų analizės pavyzdžiu gvildena lenkų muzikologė Katarzyna Bartos. Nors XX a. pradžioje šalies politinė situacija, sentimentai romantiškajai muzikai ir publikos konservatyvumas lėmė, kad impresionizmas, ekspresionizmas ar dodekafonija Lenkijoje pasirodė gerokai vėliau nei Vakarų Europoje, autorės nuomone, tuometiniai lenkų kompozitoriai rodė dėmesį modernizmui. Tai patvirtina Szymanowskio darbas su atonalia ar politonalia medžiaga ir jos „spalvinimas“ bei Rogowskio pastanga „natūralių dermių“ (kaip pats vadino) skambesiu griauti klasikinės harmonijos taisykles. Rogowskio kūryba mus turėtų dominti ir dėl kitų priežasčių: mat Varšuvos muzikos institute kompoziciją jis studijavo pas Mikalojaus Konstantino Čiurlionio mokytoją Zygmuntą Noskowskį. Dar daugiau, 1909–1911 m. jis darbavosi Vilniuje 1908 m. Stanisłowo ir Józefo Montvillų (Montvilų) įsteigtos piešimo mokyklos muzikos skyriuje, 1911–1916 m. vadintame vargonininkų mokykla. Rogowskis dirgavo ir 1909 m. Konstantino Galkausko iš vietinių muzikantų sudarytam Vilniaus miesto simfoniniam orkestrui.

Kūrybiškumui, vienai vertingiausių menininko ir šiuolaikinio žmogaus savybių, skiriamas meno doktoranto ir kompozitoriaus Sigito Mickio tyrimas. Gvildendamas Lietuvoje dar menkai konceptualizuotą šio fenomeno raiškos meninėje terpėje tematiką, autorius pristato kūrybiškumo muzikos kompozicijoje ir kūrybos procese tyrimo teorinį modelį. Didžiausią dėmesį Mickis skiria muzikos klausymo metu ištinkantiems audityvinės percepcijos potyriams, tad akcentuoja kompozicijos kognityvinio kūrybingumo tyrimo modelį. Kūrybiškumą traktuodamas kaip konteksto turtinimo operaciją, autorius mini tris komponavimo proceso etapus, kuriuos skiria idėjų, žinių ir realizacijos dominantės, tačiau pabrėžia, kad vertinant kūrybos visumą būtina atsižvelgti į analogiškas daugialygmenines kūrybingumo apraiškas komponavimo procese. Straipsnyje aptariamos dvi turtinimo operacijų rūšys – kombinacinė ir inovacinė, o potencialūs modelio taikymo kūrinų analizei rezultatai įvardijami kaip „komponavimo išmanumas“.

Kaip išsipildžiusias „daiktiškas“ kūrybiškumo fenomeno realizacijas galima interpretuoti dviejų žurnale skelbiamų tyrimų objektus iš operos pasaulio. Paulinos Nalivaikaitės tyrimas „Transtekstualumo funkcijos Onutės Narbutaitės operoje „Kornetas“ (2012)“ nusitaikė į svarbiausias šio opuso tapatybės identifikacijas. Akivaizdu, kad kompozitorės darbuose vertybe tapo tvyrantis didžiulis intelektualinis krūvis, meistriškas vaizduotės materializavimas garsų meno priemonėmis. Neatsitiktinai jos partitūras kuria daugybė asociatyvių sluoksnių. Narbutaitės kūrybos inspiracijos šaltiniai – literatūros, poezijos, muzikos kūrinių citatos ar aliuzijos – „Kornete“ provokuoja atidesnį žvilgsnį ne tik į vykstančią operos žanro

transformaciją. Tyrėja pastebi Narbutaitės operą vienijančią glaudžią žanro (operos) ir transtekstualumo procesų sąveiką. Taikliai parinkta įvairių sričių teorijų konfigūracija ir jų taikomų analizės technikų sinergija jaunai muzikologei padėjo atkoduoti tam tikrus Narbutaitės „centoninės“, rekonstruojančios kūrybos principus. Be abejo, „Korneto“ tekstų tinklo išnarpliojimas yra nelengvas darbas, jo imtis gali tik pakankamo intelektualio „įkrovimo“ tyrėjas, kurio galva prikimšta Europos istorijos, meno ir kultūros fenomenų skiautinių.

Šiuolaikinė operos ir postdraminio teatro erdvės samplaika tapo atvira priežastimi dar kartą muzikos istorijoje perrašyti muzikos ir dramos viršenybės kovų išvadas. Monteverdi, Glūcko ar Wagnerio reformos blanksta prieš XX a. pabaigos ir XXI a. pradžios operos realybę, kai muzikinė naracija tampa pajėgi pakeisti literatūrinį dramatinį naratyvą ir pati įvykdyti vieną pagrindinių naratyvo užduočių – papasakoti istoriją. Šiam virsmui įk kontekstinti ir skirtas Ritos Mačiliūnaitės-Dočkuvienės straipsnis „Muzikos diskursas postdraminiame teatre“. Kitaip tariant, muzikos elemento iškilimo šiuolaikiniame naujosios operos kūrimo procese priežastys ir tendencijos gvildenamos dar viename meno doktoranto tyrime. Tyrėjos ir kartu naujosios operos kūrėjos žvilgsniu čia apmąstomas procesas. Jis grindžiamas specifine teatro praktika ir žiniomis, o tai ir lemia šio tyrimo mokslinę vertę.

Sonorizmą pripažinus kaip kompozicinės technikos lygiu išsipildžiusią XX a. pradžios kolorizmo tendenciją, Andriaus Maslekovo straipsnis „Skambesio kokybės artikuliacija sonorinių struktūrų daryboje“ „Lietuvos muzikologijos“ XVIII tome atskleis Katarzynos Bartos aptartų Szymanowskio kūrybinių intencijų realizaciją viena ryškių avangardo kompozicijos krypčių. Tai specifinės manipuliacijos, kurios prioritetą teikia skambesio kokybės dimensijai ir tampa kompozicinių struktūrų darybos pamatu. Kaip tik skambesio kokybės artikuliacijų tyrimas iškeliamas kaip svarbiausias Maslekovo tyrimo tikslas. Autorius aptaria veiksnius, kurie lemia pagrindinių skambesio parametrų (tono aukščio, trukmės, tembro ir garsumo) įtaką skambesio kokybės dimensijai. Išskiriamos dominuojančios kūrybinės tendencijos, ypatumai, sąsajos su perceptiniu mechanizmu ir raiška smulkaus plano muzikinių struktūrų daryboje. Siekis komponavimo procesą prognozuoti būsimos perceptijos potyriais autorių paskatino taikyti *Gestalt* perceptinio grupavimo principus ir naujai pažvelgti į skambesio kokybės konstrukcinį potencialą.

Antano Kučinsko straipsnis „Akustinė ekologija ir aplinkos garso menas: kontekstas, idėjos, raida“ supažindina skaitytojus su dar viena Lietuvoje palyginti nauja tyrimų sritimi – XX a. 7-ame dešimtmetyje kilusiu akustinės ekologijos judėjimu. Remiantis pradininko Raymondo Murray'aus Schafero teiginiais ir idėjomis, aptariama judėjimo raida, pristatomos dabartinės akustinės ekologijos pozicijos ir motyvuojamas jos tarpsritis pobūdis – ekologijos ir aplinkos garso meno sankirta. Straipsnyje lyginami *musique concrète* ir aplinkos garso meno siekiniai bei technikos. Tačiau tik įvertinęs naujas garsų meno skambėjimo, klausymosi ir meno kūrinio funkcionavimo patirtis, autorius siūlo kūrybai naudojančios aplinkos garsus muzikos sisteminimo patirtį. Išskiriami pagrindiniai aplinkos garso meno genotipai (žanrai) – garso meditacija, garso pasivaikščiavimas, garso skulptūra, instaliacija ir garso kompozicija. Aptariama akustinės ekologijos situacija Lietuvoje ir jos perspektyva.

Muzikos istorijos tyrimai naujajame „Lietuvos muzikologijos“ tome vienu ar kitu aspektu toliau plėtoja lituanistinę muzikos tyrimų kryptį. Specifiniu šio leidinio akcentu tapo Vilniaus pranciškonų ordino muzikinio gyvenimo ir Vilniaus pranciškonų bažnyčių vargonų statybos tematika. Laimos Budzinauskienės ir Alicjos Dacevič straipsnyje „Vilniaus pranciškonų ordino muzikinio gyvenimo atspindžių šaltiniai ir jų komentarai. Pajamų ir išlaidų registracijos knygos“ tapomas konkrečiais faktais pagrįstas muzikinio gyvenimo Vilniaus pranciškonų konvente paveikslas. Autorės pasitelkia aptiktas XVII a. antros pusės–XIX a. pirmos pusės pranciškonų ordino pajamų ir išlaidų registracijos knygas, taigi remiasi nauja, neskelbta archyvinių šaltinių medžiaga. Tai pirma publikacija, skirta nuosekliai, įvairiais rakursais reflektuojamai minimo laikotarpio Vilniaus pranciškonų muzikinio gyvenimo apžvalgai.

Rima ir Girėnas Povilioniai su detektyvų atkaklumu aiškinasi Vilniaus pranciškonų bažnyčios barokinių vargonų statytojų autorystę ir tolesnio perkėlimo labirintus. Platus Vilniaus vėlyvojo baroko vargondirbystės mokyklos kontekstas patikimai identifikuoja daugelį faktų ir pagrindžia aptariamų vargonų architektūrinį unikalumą. XVIII–XIX a. archyvinių šaltinių studijos ir natūros tyrimai patvirtino Vilniaus pranciškonų bažnyčioje stovėjusių dvejų barokinių vargonų tolesnį likimą: 1864 m. jie buvo iškeldinti ir šiuo metu stovi Vilniaus universiteto auloje bei Daugų bažnyčioje. Autoriai įrodė, kad šių vargonų prospekto kompozicija išskirtinė tarp Lietuvoje išlikusių barokinių vargonų. Vilniaus universiteto auloje stovintys mažieji vargonai atstovauja XVIII a. Vokietijos, Gdansko ar Karaliaučiaus meistrų darbų architektūriniais sprendimams, o Daugų bažnyčioje esančių didžiųjų vargonų formos – tribokštės ir dvibokštės kompozicijos samplaikos yra unikalios. Analogų neaptikta nei Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje, nei aplinkinėse šalyse.

Ambicingą tyrimą žurnalo puslapiuose skelbia dar viena jauna lietuvių muzikologė Rasa Murauskaitė. Susidomėjusi prancūzų filosofo Jacques'o Derrida darbuose išdėstyta dekonstrukcijos teorija ir jos analitiniais metodais, jų taikymo muzikologijoje galimybių analizei ji pasirinko chronologijos požiūriu nestandartinį muzikos objektą. Tai Europoje žymaus liutnininko, Žygamanto Augusto karališkojo dvaro muziko Valentino Bakfarko (1506?–1576) sukomponuotos

dvi Fantazijos. Taikydama dekonstrukcijos idėjas ir analitinę instrumentariją, Murauskaitė bando aktualiai perskaityti šį meninį tekstą.

Ukrainiečių etnomuzikologas Ivanas Kuzminskis savo tyrimui pasirinko Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ir Lenkijos karalystės kultūrinėje terpėje įtakingą religinę giesmę „Bogurodzica“, Lietuvoje vadinamą „Dievo Motina“, o nuo XV a. „Tėvynės giesmė“. Nors giesmės kilmė ir sukūrimo laikas (X–XIII a.?) nėra aiškūs, lenkų muzikos istorikai ją vadina seniausiu penkline užrašytu Lenkijos giesmių kultūros paminklu. Giesmė skambėjo per reikšmingus valstybės įvykius, karaliaus Jogailos karūnavimo iškilmes, Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje lenkų riteriai ją giedojo prieš Žalgirio mūšį 1410 m. Straipsnio „Giesmės „Bogurodzica“ kilmės istorija. Muzikinis 1407 m. paminklas“ autorius išplečia ištakų ir paplitimo XIV–XV a. tyrimo geografiją, į giesmės žvalgos akiratį įtraukdamas Kijevo Rusios ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės muzikinę aplinką. Verbalinio teksto ir melodijos ištakų Kuzminskis ne tik žvalgosi karaliaus Vladislavo II, Jogailos dvaro rusėnų muzikantų repertuare, bet ir tiria muzikos ryšius tarp Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto dvaro ir Teutonų ordino. Atskiru žvalgos objektu čia tapo ir Dievo Motinos kultas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje, tad tyrimas pagrindė galimybę giesmę įtraukti į Ukrainos, Baltarusijos ir Lietuvos muzikinę istoriografiją.

Etnomuzikologijos problematikos skiltį žurnalo puslapiuose formuoja Tomos Čepaitės straipsnis „Gyvųjų ir mirusiųjų komunikacija lietuvių dainuojamojoje tradicijoje: raudų tyrimas“. Užsimojusi iširti gyvųjų ir mirusiųjų ryšį lietuvių dainuojamojoje tradicijoje, jaunoji tyrėja pasitelkia komunikacijos mokslo teorijas. Jos padeda atskleisti ne vien tokio ryšio priemones, pobūdį, sąlygas, procesą ir jo aspektus, bet ir bendravimo motyvaciją bei stimulus. Tyrimo autorės teigimu, gyvųjų pranešimų anapusiniam pasauliui kūrimo motyvacija buvusi aukštesnių jėgų apsaugos ir pagalbos prašymas, o dainavimas (raudojimas) atliko mediatoriaus tarp gyvųjų ir mirusiųjų pasaulių funkciją. Linijinis, interakcinis, transakcinis komunikacijos modeliai pripažįstami tinkamais gyvųjų ir mirusiųjų ryšiui dainuojamojoje tautosakoje apibūdinti. Aktualiai interpretuojami raudose pasitaikantys komunikacijos lygiai (intraasmeninė, tarpasmeninė, asmens ir grupės komunikacija) padeda atskleisti raudotojos vaidmenį komunikacijos procese.

Etninės kultūros tyrimų horizontai nusidriekia ir už Atlanto. Trečios kartos JAV lietuvių tradicinio smuikininko Dovydo Pivoriūno sugrįžimo XX a. pabaigoje prie lietuvių liaudies instrumentinės šokių muzikos priežastys ir sukauptas platus ir įvairus tradicinių (ne stilizuotų!) šokių repertuaras gvildenami Gailos Kirdienės darbe. Pirmąkart mūsų muzikologijoje tiriami nuo XIX a. pabaigos–XX a. pradžios iki šiol JAV vykstantys lietuvių imigrantų gimtosios tradicinės instrumentinės šokių muzikos gyvavimo, puoselėjimo ir kaitos procesai bei Lietuvos ir JAV lietuvių tradicinio instrumentinio muzikavimo sąveika. Taikant socialiniuose moksluose paplitusius metodus – kokybinių tyrimų giluminį ir pusiau struktūruotą interviu bei tipologinį lyginimą – nustatyta, kad daugiakultūriuose JAV didmiesčiuose apsigyvenę pirmosios bangos lietuviai emigrantai vietines muzikines tradicijas geriausiai išsaugojo ir puoselėjo susitelkusiose kraštiečių bendruomenėse.

Priedų skiltyje skaitytojas ras Vidos Umbrasienės apžvalginį straipsnį „Skambančios struktūros: muzikos vaidmuo žmogaus proto evoliucijoje“. Kaip teigia autorė, genetinė verbalinės ir muzikos kalbų sąsaja remiasi ne tik abiem bendra garso ir laiko fenomenų sąveika, bet ir gebėjimu skambesiu prasmingai perteikti, o klausytojui – išgirsti prasmingą kalbėjimą. Autorės teigimu, nors žodžiai perteikia žyminčią, nominuojančią informaciją, jų prasmės niuansai išgirstami šnekamosios kalbos intonacijose. Tų niuansų suvokimas tiesiogiai susijęs su muzikinės klausos funkcijomis ir gebėjimu reaguoti į garso aukščio, ritmo ir emocionalaus intonavimo balsu variacijas. Tad kalbos ir muzikos santykis kognityvinėje žmogaus evoliucijoje gali būti kur kas reikšmingesnis, nei galima būtų manyti.

Dalios Urbanavičienės parengta Austės Nakienės naujamam etnokultūriniam sąjūdžiui skirtos monografijos „Nuo tradicinės polifonijos iki polifoninės tradicijos“ kritinė recenzija užveria „Lietuvos muzikologijos“ XVIII tomą.

Redaktorių taryba

Foreword

This latest volume of *Lithuanian Musicology* arrives into the hands of its readers altered and enriched on several levels. The editorial board has gained three new members, internationally renowned musicologists, scholars from prestigious scientific centres – the University of Cambridge, the University of Ljubljana and the Moscow State Tchaikovsky Conservatory. The pages of this edition also showcase another process that characterizes the latest research in the field of music: the researchers are joined by PhD students from the Lithuanian Academy of Music and Theatre, who during their studies felt the need to carry out investigative work. Their presence among musicologists not only proves that in Lithuania there are ambitious researches carried out in the third level of studies, broadening traditional subjects and offering new methods of investigation. In the 18th volume of *Lithuanian Musicology* we shall discover study objects and analytical approaches that are presented for the first time in the context of Lithuanian musicology and ethnomusicology. Still, the new volume is continuing earlier traditions of magazine compilation and problematic structure. Its contents are formed around the research of the three conventional branches of musicology – theoretical discourse, music history and ethnomusicology – which is also complemented by traditional supplements.

The segment of music theory research offers a wide range of subjects. The magazine opens with Gražina Daunoravičienė's study *The Renewal of the Theory of Music Discourse in Lithuania During Late Socialism: The Process of Modernization and Network of Intercultural Partnership*, dedicated to the memory of professor Algirdas Jonas Ambrazas, who was the authority of Lithuanian theoretical thought. For the first time in Lithuanian musicology, the enthusiastic activities of three prominent personalities – Julius Juzeliūnas, Yuri Kholopov and Ambrazas – who promoted the new music of the 20th century in Lithuania and the USSR, are analyzed through the active approach of relational sociology. The cultural phenomena are investigated through the adapted method of social network analysis and various sociological theories, joined together with the help of conceptualized phenomenon of ties and relations. Based on new sources from the Lithuanian Archive of Literature and Art as well as never-before researched or published documents, the study reveals a network of professional contacts between musicologists and composers. The author offers two ways of interpreting it – as expert relations between *nodes* of network's centre and creation of public theoretic discourse within new music. To generalize the geography of musicians' professional contacts, differentiate between periphery and centre, the study offer a sociogram. The topical theoretical approach allows the discovery of new interpretations of the activities within musicologists and composers' network, also offering a history of the thought of musical theory and formation of expert networks in Lithuania and the USSR, opposing the official doctrine.

Polish musicologist Katarzyna Bartos offers an investigation of the modernization of Polish music through the analysis of Karol Szymanowski and Ludomir Michał Rogowski's works. Even though in the beginning of the 20th century the political situation of the country, the sentiment towards romantic music and conservative point-of-view of the audiences determined the fact that impressionism, expressionism and dodecaphony appeared in Poland much later than in the rest of Western Europe, according to the author, Polish composers of the time displayed attention towards modernism. It is proved by Szymanowski's work with atonal, polytonal music and its "colouring", as well as Rogowski's attempt to use "natural scales" (the way he himself called them) to break the rules of classical harmony. Rogowski's oeuvre should also interest us for yet another reason: at the Warsaw Music Institute he studied composition under Zygmunt Noskowski, who was also the teacher of Mikalojus Konstantinas Čiurlionis. Moreover, in 1909–1911 he worked in Vilnius, at the music department of drawing school established by Stanisław and Józef Montwiłł in 1908 (in 1911–1916 it was called a school of organists). In 1909 Rogowski was also leading the Vilnius City Symphony Orchestra, consisting of local musicians brought together by Konstantinas Galkauskas.

The research carried out by the graduate student and composer Sigitas Mickis is dedicated to creativity, one of the most valuable qualities of an artist and contemporary human being. By analyzing the subject of this phenomenon's expression in artistic field (which is still only barely conceptualized in Lithuania), the author offers a theoretical model of creativity in the composition of music and process of creativity. Mickis pays most of his attention to the sensation of audio perception during the act of listening to the music, emphasizing the research model of composition's cognitive creativity. Perceiving creativity as an operation of enriching the context, the author mentions three levels of the process of composition, separated by the dominants of ideas, knowledge and realization; however, he also points out that while evaluating the entirety of creativity one must also pay attention to analogous emergences of multi-leveled facets of creativity that appear in the process of creation. The article discusses two kinds of the operations or enrichment – combinational and inventive, while potential results of the model's application to the composition's analysis are described as "smartness of composition".

One may interpret two of the magazine's research objects from the operatic field as incarnations of "material" realization of the phenomenon of creativity. Paulina Nalivaikaitė's research *Functions of Transtextuality in Onutė Narbutaitė's Opera "Cornet" (2012)* focuses on the most important signs of identity within the piece. It is obvious that in this composer's works

the position of strongest value was undertaken by the lingering massive intellectual charge, the masterful materialization of imagination through the use of the art of sounds. It is no coincidence that her scores consist of many associative layers. Narbutaitė's inspirations stem from literature, poetry, quotes or allusions from musical pieces; in *Cornet*, they provoke a closer look not only into the transformation of the genre of opera. The researcher notices a close interaction between the genre (opera) and processes of transtextuality that unify Narbutaitė's opera. An accurate configuration of theories from various fields as well as the synergy of the techniques of analysis allowed the young musicologist to decode particular principles of Narbutaitė's "caentonic", recompositional creativity. There is no doubt that the untangling of *Cornet's* net of texts is not an easy job – it may only be undertaken by someone who possesses sufficient intellectual "charge" and a head filled with European history, patchworks of artistic and cultural phenomena.

The combination of contemporary opera and postdramatic theatre turned into an obvious reason to once again rewrite the conclusions of the chapter on music history that deals with the battle between music and drama. Reforms carried out by Monteverdi, Glück or Wagner tend to fade when faced with the reality of opera at the end of 20th century and beginning of 21st century – a time when musical narration was suddenly capable of altering dramatic literary narrative and carrying out one of the most important tasks of narrative: telling a story. Rita Mačiliūnaitė-Dočkuvienė's article *Music Discourse in Postdramatic Theatre* is dedicated to the contextualization of this change. In other words, the reasons and tendencies of survival of musical element during the process of the creation of new contemporary opera are analyzed in yet another research carried out by a graduate student. The author, who is also someone who creates new opera, offers us a contemplation of the process. It is based upon specific theatre practice and knowledge, which in turn determines the scientific value of the present article.

As sonorism was acknowledged as a tendency of colourism in the beginning of the 20th century that came into fruition on the level of compositional technique, Andrius Maslekovas' article *Articulation of Sound Quality in the Construction of Sonoric Structures* in the 18th volume of *Lithuanian Musicology* reveals the realization of Szymanowski's creative intentions discussed by Katarzyna Bartos through one of the most prominent compositional styles of the avant-garde. They come across as specific manipulations, prioritizing the dimension of the quality of sound and turning into a basis for the production of compositional structures. It is precisely the research of the quality of sonoric articulations that is situated at the centre of Maslekovas' article. The author discusses various factors that determine how principal sound parameters (such as pitch, duration, timbre and loudness) influence the quality of sound. He singles out dominant creative tendencies, particularities, connections to the perceptive mechanism and expression in the construction of small scale musical structures. The goal of forecasting compositional process through experiences of future perceptions influenced the author to apply the *Gestalt* principles of perceptual grouping and see the constructional potential of the quality of sound in new light.

Antanas Kučinskas' article *Acoustic Ecology and the Soundscape Art: Context, Ideas, Development* introduces the readers to yet another field of research that is relatively new in Lithuania – the acoustic ecology movement that began in 1960s. Basing the text on founder Raymond Murray Schafer's statements and ideas, Kučinskas discusses the development of the movement, introducing current positions of acoustic ecology and motivating its interdisciplinary nature – the intersection between ecology and soundscape. The article compares the goals and techniques of *musique concrete* and soundscapes. However, only upon evaluating the new experiences of listening and the functioning of a work of sound art, the author offers the systemizing of music that employs the acoustic environment. The main genotypes (genres) of the art of sounds – sound meditations, sound walking, sound sculptures and installations, soundscape compositions – are revealed. The article also presents a discussion of the perspectives and situation of acoustic ecology in Lithuania.

The research of music history in the new volume of *Lithuanian Musicology* is in one way or another continuing the Litanian branch of music research. The specific accent of the present magazine is the subject of the Vilnius Franciscan order's musical life and the production of the organ of Vilnius Franciscan church. Based on specific facts, Laima Budzinauskienė and Alicija Dacevič's article *Musical Life of the Franciscan Order in Vilnius: Sources of Reflections. Income and Expenses Registration Books* is painting an image of musical life in a Vilnius Franciscan convent. For their paper the author employ the surviving income and expenses registration books from the 2nd half of the 17th–1st half of the 19th century; thus, they are using new, previously unreleased material of archival sources. It is the first publication dedicated to detailed overview of Vilnius Franciscan musical life during the aforementioned period, reflected through different aspects.

Rima and Girėnas Povilonis display a detective-like persistence in discovering the authorship of the builders of baroque organs of the Vilnius Franciscan church and the labyrinths of further transference. The broad context of organ building school in Vilnius during the late baroque gives a reliable identification of many facts and provides ground for the architectural uniqueness of organs that are discussed in the text. The studies of 18–19th century archival sources and natural research confirmed the destiny of two baroque organs that appeared in the Vilnius Franciscan church: in 1864 they were moved and are currently placed in the Aula of the Vilnius University and the Friends church. The authors proved that the prospect composition on these organs is unique in the context of surviving baroque organs in Lithuania. The small organ that is present at the Aula of Vilnius University represents architectural decisions of masters from Germany, Gdansk and Kaliningrad,

while the large one that can be found at the Friends church displays forms reflecting double and triple tower compositions that are entirely unique. No analogues were discovered in the Grand Duchy of Lithuania or surrounding countries.

An ambitious research is also offered by yet another young Lithuanian musicologist Rasa Murauskaitė. Having found interest in theory of deconstruction and its analytical methods presented in the works of French philosopher Jacques Derrida, Murauskaitė attempted to analyze the possibilities of adapting it in the field of musicology – to do so, she chose a musical object that can be described as unconventional from the point of view of chronology. The object is two Fantasies composed by famous European lutenist Valentin Bakfark (1506?-1576), who worked in the royal court of Žygimantas Augustas (Zygmint/Sigismund II August). Using the ideas of deconstruction and analytic instruments, Murauskaitė offers a topical reading of this artistic text.

For his research Ukrainian musicologist Ivan Kuzminskyi chose a religious song *Bogurodzica* that was influential in the cultural surroundings of the Grand Duchy of Lithuanian and the Kingdom of Poland – in Lithuania it was called *Mother of God*, and since the 15th century – the *Song of the Homeland*. Although the origins and time of creation (10–13th century?) of this song are not clearly determined, Polish historians of music are singling it out as the oldest artifact of Polish song culture written in a staff notation. The song was performed during important state events, the coronation of Jagiello, in the Grand Duchy of Lithuania Polish knights sung it before the Battle of Grunwald in 1410. The author of article *The Story of the Origins of “Bogurodzica”. Musical Monument of the 1407* broadens the geography of research of origins and distribution in 14–15th century by incorporating the musical environment of the Kievan Rus’ and Grand Duchy of Lithuania into the range of the point of view. Kuzminskyi is looking for origins of verbal text and melody in the repertoire of Ruthenian Court Musicians of the King Władysław II Jagiełło, but also investigates musical connections between the court of Grand Duke of Lithuania Vytautas and the Teutonic Order. Another point of research is the cult of the Mother of God in the Grand Duchy of Lithuania, thus, the research gave ground to a possibility of including the song into the musical historiography of Ukraine, Belarus and Lithuania.

The problematics of ethnomusicology in the pages of the magazine are formulated by an article by Toma Čepaitė titled *The Communication between the Living and the Dead in Lithuanian Singing Tradition: Lament Research*. Having set out to research the connection between the living and the dead in the Lithuanian singing tradition, the young musicologist employs theories of communicational sciences. They aid in revealing not only the means, nature, conditions, aspects of the connection process, but also the motivation and stimuli of this communication. According to Čepaitė, the most notable motivation of the living to send messages to the world of the dead is the request for protection and help from the higher forces to the people and their surroundings; music, in this instance – singing, was the mediator between two worlds. Linear, interactive and transactive models of communication are acknowledged as suitable for the description of the communication between the living and the dead in singing tradition. The author also offers topical interpretations of the communication levels, which occur in laments (intrapersonal, interpersonal, person – group communication) and help reveal the role of the lamenter in the communication process.

The horizons of ethnic culture research also spread over the Atlantic Ocean. In her work Gaila Kirdienė analyzes the reasons why at the end of the 20th century a third generation immigrant, traditional fiddler Dovydas Pivoriūnas returned to Lithuanian traditional instrumental dance music, also investigating his rather large and various traditional (not stylized!) repertoire. For the first time in Lithuania musicology the author is offering researches of traditional dance music making by Lithuanian emigrant musicians in the USA, as well as interrelation between instrumental music making of Lithuanians in their homeland and those living the USA, focusing on the periods of the end of the 19th century–early 20th century and the end of the 20th century–early 21st century. The methods popular in social sciences – qualitative research through deep and partially structured interview as well as typological comparison – have been used. It is concluded that concentrated communities of Lithuanians, who have derived from one homeland region or locality to the multi-cultural cities of the United States, were the best to preserve and cherish their local musical traditions.

In the Supplement section the reader shall discover an overview by Vida Umbrasienė titled *Sounding Structures: The Role of Music in the Evolution of the Human Mind*. According to the author, the genetic correlation between verbal and musical languages is based not only upon mutual interaction between phenomena of sound and time, but also on the ability to offer meaningful speech through sound, and for the listener – to hear this meaningful speaking. According to Umbrasienė, even though words convey the nominative information, the nuances of their meaning can be discovered in the intonations of the spoken language. The perception of these nuances is directly related to functions of musical hearing and the ability to react to pitch, rhythm and vocal intonations. This indicates that in the development of human cognitive abilities, the connection between speech and music is stronger than previously believed.

The critical review by Dalia Urbanavičienė for Austė Nakienė’s monograph *From Traditional Polyphony to the Tradition of Polyphony*, dedicated to the new ethnocultural movement, closes the 18th volume of *Lithuanian Musicology*.